

Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Національна академія аграрних наук України
Вінницька обласна державна адміністрація та обласна рада
ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»
Вінницький національний аграрний університет

**«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦЯ
В КОНТЕКСТІ ПОТРЕБ СУЧАСНОГО
РИНКУ ПРАЦІ»**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції
17 лютого 2016 року

Вінниця - 2016

УДК 378 – 057.4:331.5

ББК 74.58я5

П84

Професійна підготовка фахівця в контексті потреб сучасного ринку праці: матеріали Всеукр. наук.-практич. інтернет-коф., 17 лютого 2016 року. [Електронний ресурс]. – Вінниця, ВНАУ, 2016. – с. – Режим доступу:

Посвідчення про державну реєстрацію Всеукраїнської науково-практичної конференції інтернет-конференції «Професійна підготовка фахівця в контексті потреб сучасного ринку праці», видане УкрІНТЕІ № 35 від 25 січня 2016 року.

У збірнику наведені матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Професійна підготовка фахівця в контексті потреб сучасного ринку праці», де викладено результати наукових досліджень і практичного досвіду викладачів з проблем сучасної педагогіки у світлі пріоритетів цивілізації, теоретико-методологічних проблем професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, сучасних технологій формування професійної компетентності фахівців, навчально-методичного забезпечення професійної підготовки в умовах інформаційного суспільства, формування професійної мобільності майбутніх випускників вищих навчальних закладів.

Для науковців, керівників підприємств, викладачів, аспірантів, студентів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Вдовенко С.А., к. с.-г. н., доцент кафедри садово-паркового господарства, садівництва та виноградарства ВНАУ; Гуцаленко Л.В., д. е. н., професор, завідувач кафедри аудиту та державного контролю ВНАУ; Рязанов С.Ф., д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри екології та охорони навколишнього середовища ВНАУ; Паламарчук І.П., д.т.н., професор, завідувач кафедри процесів та обладнання переробних і харчових виробництв ім. проф. П.С. Берника ВНАУ; Кучерявий В.П., д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри технології виробництва і переробки продуктів тваринництва ВНАУ; Ціхановська В.М., д. е. н., професор, в. о. завідувача кафедри зовнішньоекономічної діяльності, готельно-ресторанної справи та туризму ВНАУ; Дзеджула О.М., д. пед. н., професор, завідувач кафедри математики, фізики та комп'ютерних технологій ВНАУ.

Матеріали конференції друкуються в авторській редакції.

МЕТОДИ І ФОРМИ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	369
Прокопенко Н.А., Наганевська С.М.	
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ	375
Прокопчук В.М., Пандирева Г.В.	
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ	385
Солона О.В., Мельник О.С.	
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО СПЕЦІАЛІСТА У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	393
Соляр Л.В., Кордонська А.В., Соляр А.П.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФЕЛЬДШЕРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	398
Сурсьова І.С.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СУЧАСНОГО АГРАРЯ	403
Тимкова В.А., Дущенко Т.І.	
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УНІВЕРСИТЕТІ	410
Тодосійчук В.Л.	
МАТЕМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИПУСКНИКІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ	416
Хоміюк І.В., Хоміюк В.В.	

засвоєння студентами заданого предметного матеріалу шляхом постановки викладачем спеціальних пізнавальних задач-проблем. А евристичний підхід до навчання дозволяє розширити можливості проблемного навчання, оскільки орієнтує на досягнення невідомого наперед ним результату.

Таким чином, формування професійного мислення майбутніх фахівців реалізується розробленою моделлю даного процесу, основаною на когнітивному та особистісно-діяльнському підходах. Створена структурно-функціональна модель орієнтована на очікуваний результат, передбачає можливість перевірки та корекції даного процесу.

Література

1. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения / В.В. Давыдов. – М., 1986. – 240 с.
2. Кашапов М.М. Психология творческого мышления профессионала : Монография / М.М. Кашапов. – М.: ПЕР СЭ, 2006. – 688 с.
3. Хуторской А.В. Эвристическое обучение : теория, методология, практика. Научное издание. – М.: Международная педагогическая академия, 1998. – 266 с.

УДК: 81'221:7.075

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СУЧАСНОГО АГРАРІЯ

В.А. Тимкова, к.філол.н., доцент,

Т.І. Дущенко, викладач,

Вінницький національний аграрний університет

У статті порушено питання про формування професійної мовної компетентості аграріїв як основи висококваліфікованих спеціалістів. Доведено, що структура професійної мовної компетентості, як системи

вимог до знань з української мови для студентів-аграрників, зумовлена системою мовної освіти, а також типологією норм літературної мови.

Ключові слова: професійна мовнокомунікативна компетенція, українська літературна мова, культура мовлення, норми літературної мови, формування культури мови.

Постановка проблеми. Перед вищими навчальними закладами України поставлено завдання підготувати спеціалістів висококваліфікованих, грамотних, з належним інтелектуальним потенціалом. До майбутніх фахівців ставляться високі вимоги, які полягають не лише в досконалому знанні фаху, а й у високому рівні володіння українською мовою, вільному користуванні нею в усіх сферах, особливо у професійній та офіційно-діловій. Саме уміння спілкуватися мовою професії сприяє швидкому засвоєнню спеціальних дисциплін, підвищує ефективність праці, допомагає орієнтуватися у професійній діяльності та ділових контактах.

Згідно з навчальною програмою дисципліни „Українська мова за професійним спрямуванням” для вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра (Міністерство освіти і науки України, 2009). Сьогодні акцент переноситься з традиційної настанови – засвоєння відомостей про літературні норми усіх рівнів мовної ієрархії – на формування навичок професійної комунікації, студювання особливостей саме фахової мови, на розвиток культури мови, мислення і поведінки особисті. Отже, майбутнім фахівцям агропромислового комплексу мова потрібна не як сукупність правил, а як система світобачення, засіб культурного спілкування в суспільстві, самоформування та самовираження у професійній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями мовнокомунікативної компетенції займалася ціла когорта лінгвістів, серед яких громадський і культурний діяч І. Огієнко, Н. Сербенська та інші. Потрібно згадати й прізвища методистів, у працях яких висвітлюються теоретичні засади

розуміння поняття «мовленнєва культура», її основні риси та характеристики, прийоми і засоби формування. М. Вашуленко, Т. Ладженська, В. Капінос, Є. Пасічник, М. Пентиліук, М. Соловейчик тощо.

На жаль, нині бракує ґрунтовних напрацювань щодо формування рівня професійної мовної компетенції студентів-аграріїв. Тому актуальність дослідження визначається недостатньою опрацьованістю означеної проблеми.

Метою дослідження є напрацювання методичного матеріалу, необхідного для формування професійної мовної компетенції студентів-аграріїв.

Виклад основного матеріалу.

Відомо, що формування професійної мовної (мовкокомунікативної) компетенції передбачає цілу низку вимог:

1. Глибокі професійні знання і оволодіння понятійно-категоріальним апаратом певної професійної сфери та відповідною системою термінів.
2. Досконале володіння сучасною українською літературною мовою.
3. Вміле професійне використання мовних стилів і жанрів відповідно до місця, часу, обставин, статусно-рольових характеристик партнера.
4. Знання етикетних мовних формул і вміння ними користуватися у професійному спілкуванні.
5. Уміння працювати з різними типами текстів.
6. Уміння орієнтуватися у масивах різномісної та різнотипної інформації українською мовою на різних каналах комунікації.
7. Уміння знаходити, вибирати, сприймати, аналізувати і використовувати інформацію профільного спрямування.
8. Володіння інтерактивним спілкуванням (миттєво відповідно реагувати на нову інформацію у контексті попередніх даних).
9. Володіння основами риторичних знань і вмінь.
10. Уміння оцінювати комунікативну ситуацію і приймати професійне рішення та планувати комунікативні дії.

З огляду на означене вище, основним завданням аграрних вишів є створення умов і методичної бази, що стане запорукою всебічного розвитку творчого потенціалу особистості студента.

Безумовно, у роботі зі студентами найважливішим має бути системний підхід у навчанні, а форми роботи можуть бути різними.

Зокрема, під час формування навичок літературної мови варто застосовувати форму бесіди із вихованцями. Як от, про те, коли найчастіше порушуються норми літературної мови і як цьому запобігти. Нині досить часто надуживаємо конструкціями з дієсловом складати. Використовуємо фрази складки і думки (уявлення, рівняння, план, проект, доповідь), говоримо це складає велику суму, складаються сприятливі умови, це складає частину чогось, навіть некоректне складові успіху. Щоб цьому запобігти, то варто – план, доповідь можна написати і сказати: це дасть велику суму, створюватиме частину, виробити думку та ін.

Також маємо задіювати наочність із нормами літературної мови, яка постійно є в аудиторії і впадає у вічі студентам або ж переглядається студентами під час висвітлення згаданої теми у рамках презентації, а отже, ми задіємо зорову пам'ять:

- ведуча організація (треба: провідна установа),
- відпала необхідність (варто активізувати: немає потреби),
- в силу закону (на підставі закону),
- в силу обставин (через обставини, з огляду на обставини),
- в ступені значення слова (у точному значенні слова),
- вступити в силу (набувати чинності),
- завідуючий відділом (завідувач відділу),
- залишаємо за собою право (застерегаємо собі право),
- немає сенсу (немає сенсу),
- підпис завіряю (підпис засвідчую),
- по крайній мірі (принаймні, щонайменше),

- попереджати і хворобу (запобігти хворобі),
 - рівні по величині (однакові (рівні) за розміром (за обсягом),
 - служити і підставою (бути і підставою),
 - співпадіння обставин (збіг обставин),
 - у письмовій формі (у письмовій формі, на письмі),
 - у протилежності (на протилежності),
 - у цьому відношенні (щодо цього, з цього погляду),
 - це не має відношення до справи (це не стосується справи),
 - це не рахується (це не береться до уваги),
 - явна помилка (очевидна помилка),
 - як нами вже відзначалося (як уже відзначено, як ми відзначили).
- Щодо формування у студентів навичок усного та письмого мовлення засобами наукового стилю, то варто напрацьовувати систему завдань, які б розкрили у кожному студенті його потенціал. Зокрема, до захисту реферату необхідно залучати не лише студента-доповідача, але й слухачку аудиторію. Для цього можна запропонувати студентам скласти відгук на реферат одногрупника, а згодом запропонувати виступити з ним.
- Застосовуючи диференційований підхід до студентів, варто пам'ятати про те, що не всі вихованці і не відразу легко працюють над написанням і захистом реферату перед аудиторією. Тому, визначивши початковий рівень студента, що його можна ідентифікувати як низький, ще на перших заняттях, необхідно спершу як публічний виступ запропонувати повідомлення (невелика доповідь на яку-небудь тему). Вправа є доступною для виконання студентом із низьким рівнем знань, адже потребує менших затрат часу і праці. А отже, ми свідомі того, що після її виконання вихованець набуде снаги і впевненості у своїх силах, що й мотивуватиме його у подальшому на роботу зі складнішим для його рівня матеріалом. Натомість, слухачеві, що має високий початковий рівень, варто запропонувати завдання, яке розкривало нові межі його можливостей.
- Як от, написати і тезис про перспективи розвитку в Україні тієї галузі, яку

обрано як фах. Звичайно, для виконання цієї роботи студент-першокурсник має володіти необхідною фаховою термінологією, оперувати елементарними поняттями, дотичними до майбутньої спеціальності.

Нинішній розвиток України, та й інших країн світу, мають рухати талановиті, творчі, активні особистості, здатні спрямувати свої знання, навички на досягнення поставленої мети. Тому кожен, хто прагне бути повноцінним членом сучасного суспільства, невіддільною його частиною, водночас досягти успіху і визнання, має подбати також про розвиток свого мовлення на високому етичному рівні.

Загальновідомо, що знання етикетних мовних формул і вміння ними користуватися у професійному спілкуванні є основою формування повноцінної особистості, запорукою кар'єрного зростання. Знання і повсякденна реалізація національного етикету є показником духовної зрілості людини. Тому лише правдиве дотримання мовного етикету українців можна протиставити чужомовному бруднослів'ю, яке нині панує. На наш погляд, мовний етикет українців є унікальною моделлю мовної діяльності. У ньому відбито такі риси, як побожність, пошана до батьків, до жінки, демократизм, емоційність, естетизм та ін.

Моральний ідеал мовленнєвої культури нашого народу закладено у багатьох прислів'ях та приказках, які ми й пропонуємо молоді до активного вжитку на противагу скалькованим з російської мови подібним виразам. Наприклад, як жартівлива відповідь на чиєсь прохання може бути вислів: все мож на тільки на небо не мож на вилітати (замість, мож на тільки обережно); хороша, вродлива, тільки біда, що сварлива (замість прямих образ на адресу певної дівчини); носить голову тільки для шапки (замість лихослів'я щодо чийось розумових здібностей).

Варто, на наш погляд, також вдатися до збагачення мовного арсеналу новими висловами на ознаку вітання, прощання, подяки тощо. Адже буденні «добрий день», «будь здоровий» не пусті словесні формули, які закріплені за

певними ситуаціями мовлення. Споконвіків для наших предків вони слугували своєрідним оберегом від різних напастей. Народ вірив, що, коли їх вимовляти щиро, вони набувають надзвичайної сили. І те добро, яке ми побажали комусь сьогодні, обов'язково повернеться нам сторицею завтра. Хай на добро та рапитується, Аби Вам шляхом лише добрі люди та рапугалися та под.

Мабуть, найбільше душі народної вкладено в численні щирі побажання з нагоди та без і колоритні примовляння. Ну, дай, Боже, щоб усе було гоже! А що не гоже, то не дай, Боже; Нехай твої думки будуть повні, як криниця водою, нехай річка твоя буде твоя багата, як нива колосом; Дай Вам, Боже, із роси, із води; Дай, Боже, Вам віку довгого та здоров'я доброго; Нехай Ваше життя буде між солодкими медами, між пахучими квітками; Дай, Боже, щоб вороги мовчали, а сусіди не знали; Ващими б устами та мед пити; От якби Ваше слово та й Богу у вуха.

Безумовно, згадані нами форми роботи дієві, однак, як стверджує давнє прислів'я: «Розкажи мені, і я запам'ятаю десяту частину, покажи мені, і я запам'ятаю половину, залучи мене, і я запам'ятаю все». Таким чином, найкраще засвоюється та інформація, яка набувається ціною власного досвіду. Тому, на наш погляд, потрібно чергувати форми роботи зі студентами і до активного слухання викладана додавати ще й знання, здобуті ціною власних зусиль.

Висновки. Таким чином, з усього сказаного вище випливає, що професійна мовна (мовнокомунікативна) компетенція особистості є показником сформованості системи професійних знань, комунікативних умінь і навичок, ціннісних орієнтацій, загальної гуманітарної культури, інтегральних показників культури мовлення, необхідних для якісної професійної діяльності.

Література

1. Ботвина Н.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови: [навч. посібник] / Н.В. Ботвина. – К., 1996. – 192 с.
2. Мушкетик Ю. Честь і обов'язок дати життя в слові / Ю. Мушкетик // Дивослово. – 1977. – №2. – С. 3-9.

3. Науковий стиль української мови : [навч. посібник] / Г.С. Онуфрієнко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
4. «Про мови» в Українській РСР.– Верховна Рада УРСР. Закон від 28.10.1989.
5. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування / Я. Радевич-Винницький. – Львів : В-во «СПОЛОМ», 2001.
6. Сербенська О. А. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем : 140 запитань і відповідей / Сербенська О. А., Волошак М. Й. – К. : Вид. центр „Просвіта”, 2001. – 204 с.
7. Щербаківа О.А. Проблема формування національної еліти України крізь призму преси 90-х років / О.А. Щербаківа. – К., 1999. – С. 10.
8. Україна ХХІ століття. Державна національна програма "Освіта". – К., 1992. – С. 16.

УДК 37.015.6.316.722

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УНІВЕРСИТЕТІ

Тодосійчук В.Л., к.п.н., доцент,
Вінницький національний аграрний університет

У статті розглядаються методичні підходи до викладання економічних дисциплін в університеті в контексті змін сьогодення.

Ключові слова: методика викладання, економічні дисципліни, освіта в університеті.

Постановка проблеми. Парадигма підвищення рівня економічної освіти в університетах України потребує розробки стратегії і тактики викладання економічних дисциплін на засадах національної концепції економічної освіти в